

Årsrapport

Politiets magtanvendelse 2019

Indholdsfortegnelse

01	Indledning	3
02	Politiets indberetningssystem	4
03	Peberspray	5
04	CS-gas	6
05	Politihund	7
06	Stav	8
07	Skydevåben	9

01 Indledning

Politiets anvendelse af magt er reguleret i politilovens §§ 15-20 og i bekendtgørelse nr. 978 af 2004 med senere ændring om politiets anvendelse af visse magtmidler m.v.

Politiets magtmidler kan opdeles i otte kategorier, hvor talens brug er det mindst indgribende magtmiddel, og skydevåben er det mest indgribende:

1. Talens brug
2. Håndkraft
3. Håndjern
4. Peberspray
5. Gas
6. Politihund
7. Politistav
8. Skydevåben

Når der skal gennemføres en politiforretning, foretager den ansvarlige politimand løbende en vurdering af, om det er nødvendigt og forsvarligt at anvende magt i den aktuelle situation. I den vurdering indgår bl.a., hvilket magtmiddel der i givet fald skal anvendes. Politiet skal så vidt muligt altid vælge det mindst indgribende magtmiddel, der skønnes at være tilstrækkeligt, og anvendelsen må alene ske i en udstrækning, der står i rimeligt forhold til den interesse, der søges beskyttet ved magtanvendelsen.

Indberetningspligt

Der er indberetningspligt til Rigspolitiet, når politiet har anvendt peberspray, gas, politihund, politistav og skydevåben.

Der er ikke indberetningspligt i forhold til, hvor ofte politiet anvender magt i form af talens brug, håndkraft eller håndjern.

02 **Politiets indberetningssystem**

Politiet indførte i 2013 et elektronisk magtindberetningssystem, således at alle politikredse indberetter anvendelsen af indberetningspligtige magtmidler via dette system til Rigspolitiet.

Opgørelsen

Indberetningerne for 2019 er opgjort endeligt den 5. oktober 2020 og inkluderer udelukkende færdigbehandlede indberetninger fra politikredsene. Datagrundlaget er derfor delvist dynamisk, da der kan ske indberetning efter opgørelsesdatoen om magtanvendelse, der ligger forud for opgørelsesdatoen. Der tages ligeledes forbehold på grund af efterfølgende korrektioner af statistisk karakter.

Opgørelserne i denne rapport er ikke nødvendigvis sammenlignelige med andre opgørelser af politiets magtanvendelse. Dette kan skyldes, at andre opgørelser kan være baseret på data, som er indtruffet efter, at magtanvendelsen har fundet sted. Har politiet eksempelvis anvendt skydevåben og såret en person, der, efter indberetningen er foretaget, afgår ved døden, vil magtanvendelsen indgå i nærværende rapportes opgørelse af tilskadekomne. I andre rapporter vil magtanvendelsen muligvis indgå som et dødsfald.

03 Peberspray

Peberspray

Politiets indberetninger om brug af peberspray i hele landet:

År	Antal
2019	604
2018	567
2017	557
2016	625
2015	655
2014	971

Antallet af indberetninger har de seneste fire år ligget på et forholdsvis stabilt niveau. Det er Rigspolitiets vurdering, at pebersprays virkning er blevet mere kendt i offentligheden, og at det kan forklare, at der siden 2013 er sket tæt på en halvering af anvendelse af peberspray.

04 CS-gas

Gas

Politiets indberetninger om brug af CS-gas i hele landet (gasgevær og gashåndgranat):

År	Antal indberetninger	Antal anvendt gaspatroner og gasgranater
2019	12	222
2018	6	16
2017	2	9
2016	3	63
2015	2	16
2014	1	1

Antallet af indberetningerne om brug af gas varierer meget fra år til år, idet anvendelse af gas ofte er relateret til enkeltstående hændelser vedrørende større uroligheder. Dette kan eksempelvis være i forbindelse med sportsarrangementer eller demonstrationer.

Den meget kraftige stigning i brugen af gas i 2019 skyldes primært nogle voldsomme demonstrationer og moddemonstrationer i forbindelse med Folketings- og Europaparlamentsvalget i forsommeren 2019.

05 Politihund

Politihund

Anvendelse af politihund skal indberettes, når politihunden har været anvendt som magtmiddel, herunder hvis det blot har været tilkendegivet, at politiet havde til hensigt at anvende politihund, hvis ikke politiets påbud blev efterkommet.

Politiets indberetninger om brug af tjenestehunde i hele landet:

År	Uden personskade (ikke bidt)	Med personskade (bidt)
2019	283	111
2018	188	104
2017	165	102
2016	140	90
2015	125	89
2014	183	111

Antallet af indberetninger om anvendelse af politihund, der har medført bidskader, har siden 2013 ligget på et stabilt niveau. Siden 2010, hvor niveauet lå på 194 bidskader, har der været arbejdet målrettet med, at politihundene skal afstå fra at bide, så længe gerningsmanden efterkommer de anvisninger, der bliver givet af hundeføreren.

06 Stav

Stav

Politiets indberetninger om brug af politistav hele landet:

År	Antal
2019	335
2018	230
2017	252
2016	227
2015	185
2014	269

Antallet af brug af stav har ligget forholdsvis stabilt siden 2013. Variation mellem årene er ofte relateret til enkeltstående uroligheder. Dette kan eksempelvis være i forbindelse med sportsarrangementer eller demonstrationer.

Stigning i brugen af stav i 2019 skyldes primært nogle voldsomme demonstrationer og moddemonstrationer i forbindelse med Folketings- og Europaparlamentsvalget i forsommeren 2019.

07 Skydevåben

Skydevåben

Når politiet i en situation har afgivet skud mod person, eller har anvendt våben som en direkte trussel mod en eller flere personer, skal der ske indberetning til Rigspolitiet. Antallet af indberetninger inkluderer derfor både sager, hvor der blev afgivet skud mod person og sager, hvor skydevåben alene blev anvendt som trussel.

Er en politiforretning blevet gennemført under kommando, eksempelvis en indtrængningsaktion, hvor flere politifolk har trukket våben på kommando, udfærdiges der én indberetning af den pågældende leder af politiaktionen.

Politiets indberetninger om brug af skydevåben i hele landet:

År	Antal indberetninger	Antal sager hvor der er skudt mod personer	G-mand død	G-mand tilskadkommen	G-mand uskadt
2019	423	5	0	5	0
2018	370	5	0	4	1
2017	410	2	0	1	1
2016	362	4	2	2	0
2015	324	3	1	1	1
2014	315	5	2	3	0

Antallet af indberetninger om brug af skydevåben ligger på et forholdsvist stabilt niveau.

I 2019 var der fem tilfælde, hvor en gerningsmand blev skønnet så farlig, at politiet fandt det nødvendigt at afgive skud for at gennemføre politiforretningen. Ingen af de afgivne skud var dræbende, og gerningsmanden blev i alle tilfælde efterfølgende anholdt og behandlet på en skadestue. I en af sagerne blev gerningsmanden skønnet

kraftigt påvirket af spiritus, mens gerningsmanden i tre af sagerne blev skønnet psykisk uligevægtig.

Ud af de 423 indberetninger i 2019 var gerningsmanden i 128 tilfælde selv bevæbnet med skydevåben, i 183 tilfælde var gerningsmanden bevæbnet med stikvåben og i 56 tilfælde var gerningsmanden bevæbnet med slagvåben. I de resterende 56 tilfælde skønnede politiet af andre årsager, at det var det nødvendigt at true gerningsmanden med våben til at efterkomme politiets anvisninger.

Der er på landsplan registreret flere tilfælde på forsøg med "Suicide By Cop", hvor personer påvirket af stoffer/spiritus eller hvor psykisk uligevægtige personer forsøger at få politiet til at afgive skud mod dem.

Tendensen fra 2018 med, at unge mænd medbringer attrap våben i det offentlige rum, er fortsat ind i 2019, og politiet ser med stor alvor på denne tendens, idet disse våben er svære at skelne fra rigtige våben.

Den generelt faldende tiltro til autoriteter giver sig også til udtryk i politiets arbejde, idet der ses en klar stigning i tilfælde hvor gerningsmænd ikke efterkommer politiets anvisninger, selv i situationer hvor politiet har trukket skydevåben.